Aggteleki Nemzeti Park

Tóth Erika

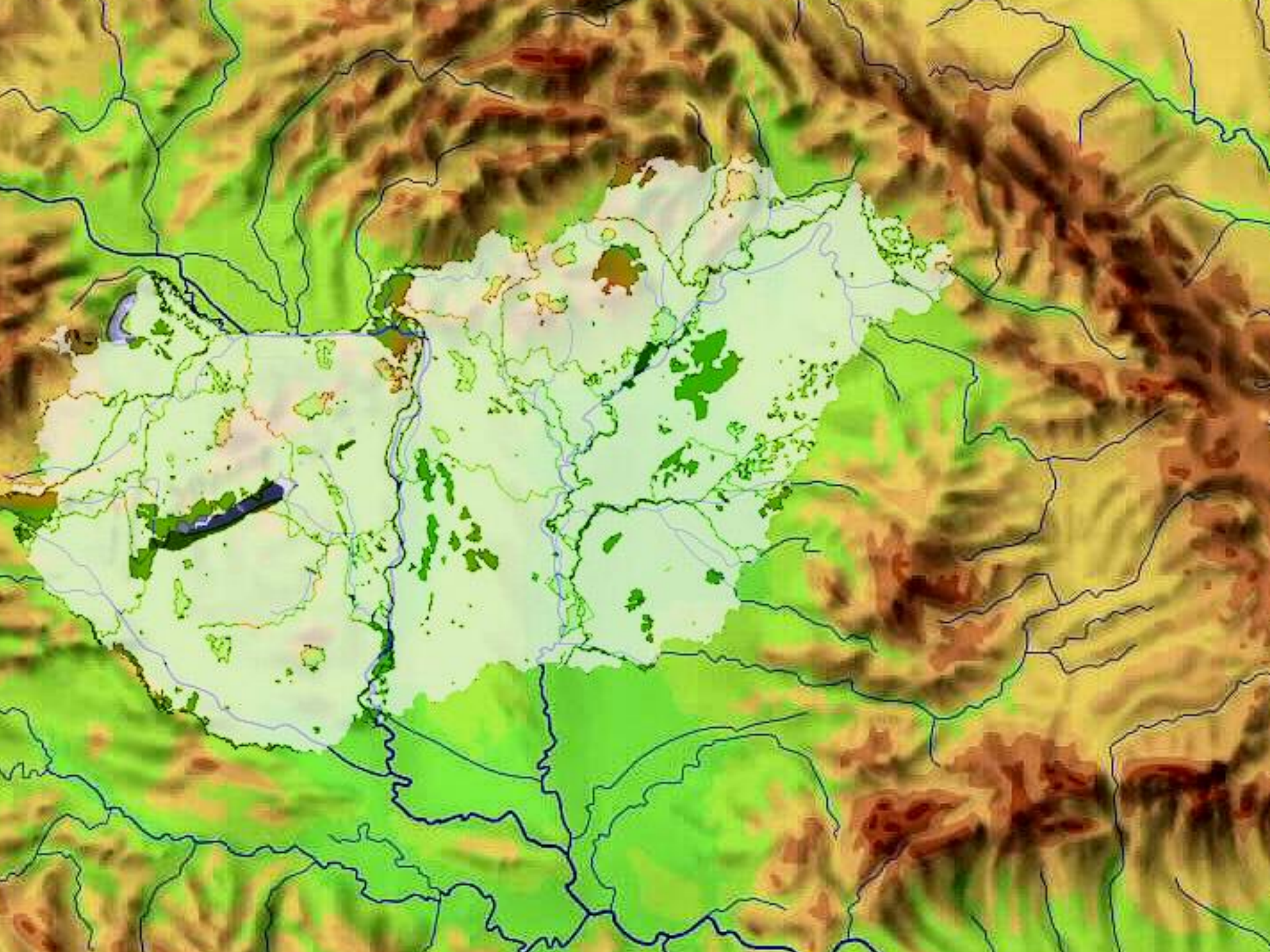

A karsztvidék védettségének jelentősebb állomásai

- 1978 – Aggteleki Tájvédelmi Körzet
- 1979 – Aggteleki Bioszféra Rezervátum
- 1985 – Aggteleki Nemzeti Park
- 1985 – ANP Igazgatóság (NP + 2 TT)
- 1990, 1997, 2001 – ANP bővítések
- 1997 – Működési terület bővülés
- 1995 – Világörökség cím (barlangok)
- 2001 – Ramsari terület
  (Baradla-barlang felszíni vízgyűjtője)
- 2007 – Működési terület bővülés
  (Zempléni TK, Tokaj-Bodrogzug TK, 8 TT)

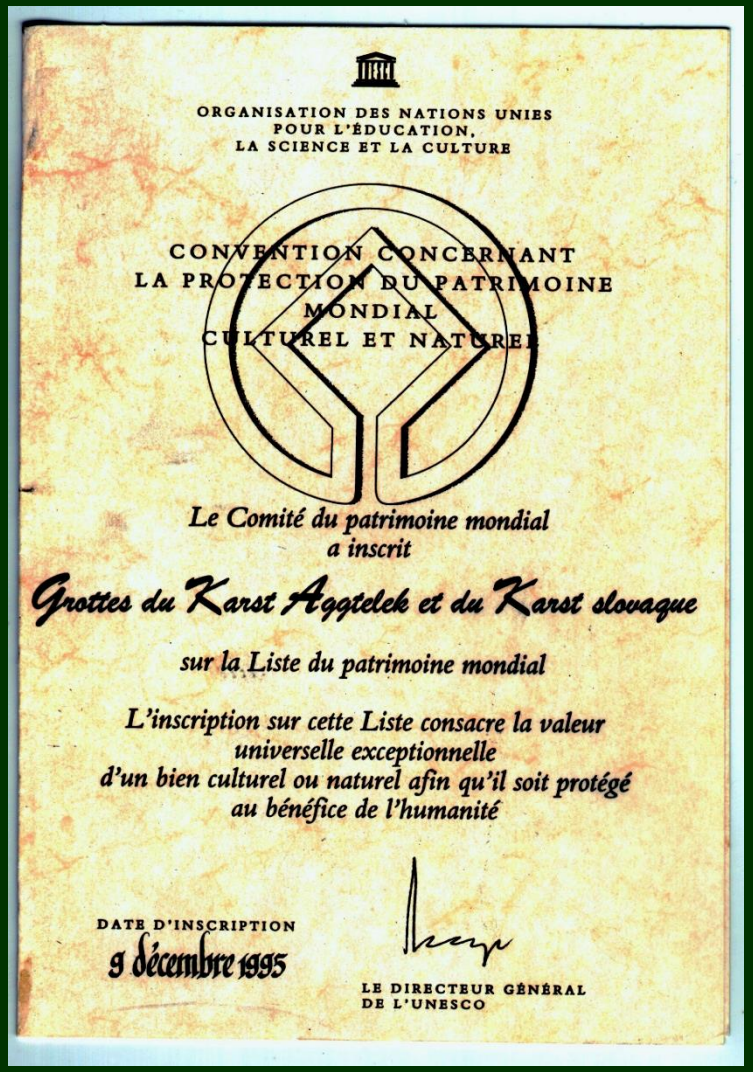
ORGANISATION DES NATIONS UNIES
POUR L'ÉDUCATION,
LA SCIENCE ET LA CULTURE

CONVENTION CONCERNANT
LA PROTECTION DU PATRIMOINE
MONDIAL
CULTUREL ET NATUREL

Le Comité du patrimoine mondial
a inscrit

Grottes du Karst Aggtelek et du Karst slovaque

sur la Liste du patrimoine mondial

L'inscription sur cette Liste consacre la valeur
universelle exceptionnelle
d'un bien culturel ou naturel afin qu'il soit protégé
au bénéfice de l'humanité

DATE D'INSCRIPTION
9 décembre 1995

LE DIRECTEUR GÉNÉRAL
DE L'UNESCO

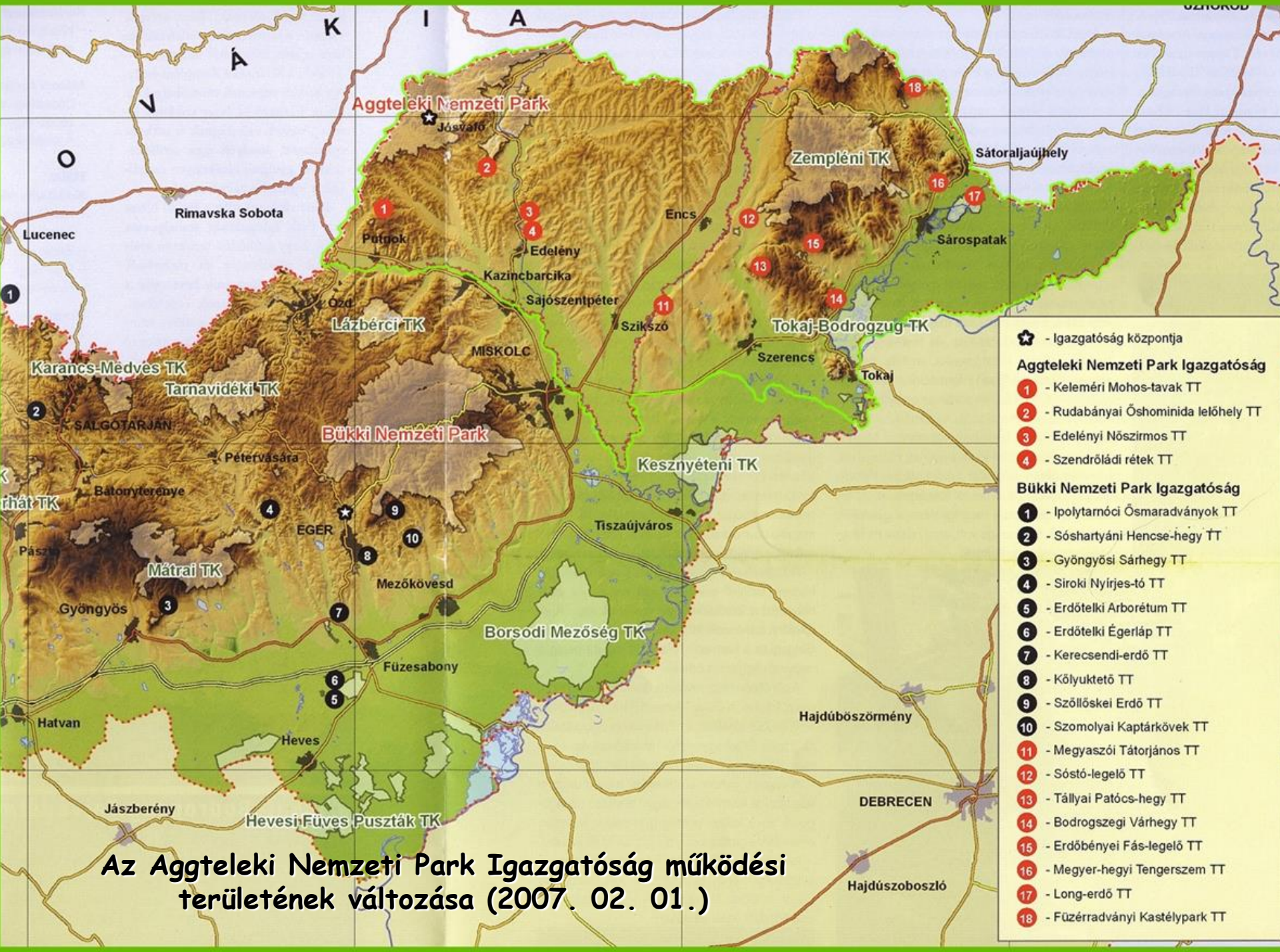

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság működési területének változása (2007. 02. 01.)

A nemzeti park értékei

- Földtani
- Vízrajzi
- Növénytani
- Állattani
- Tájképi
- Kultúrtörténeti
- Hagyományos gazdálkodási módok
- Őshonos háziállatok genetikai értékei

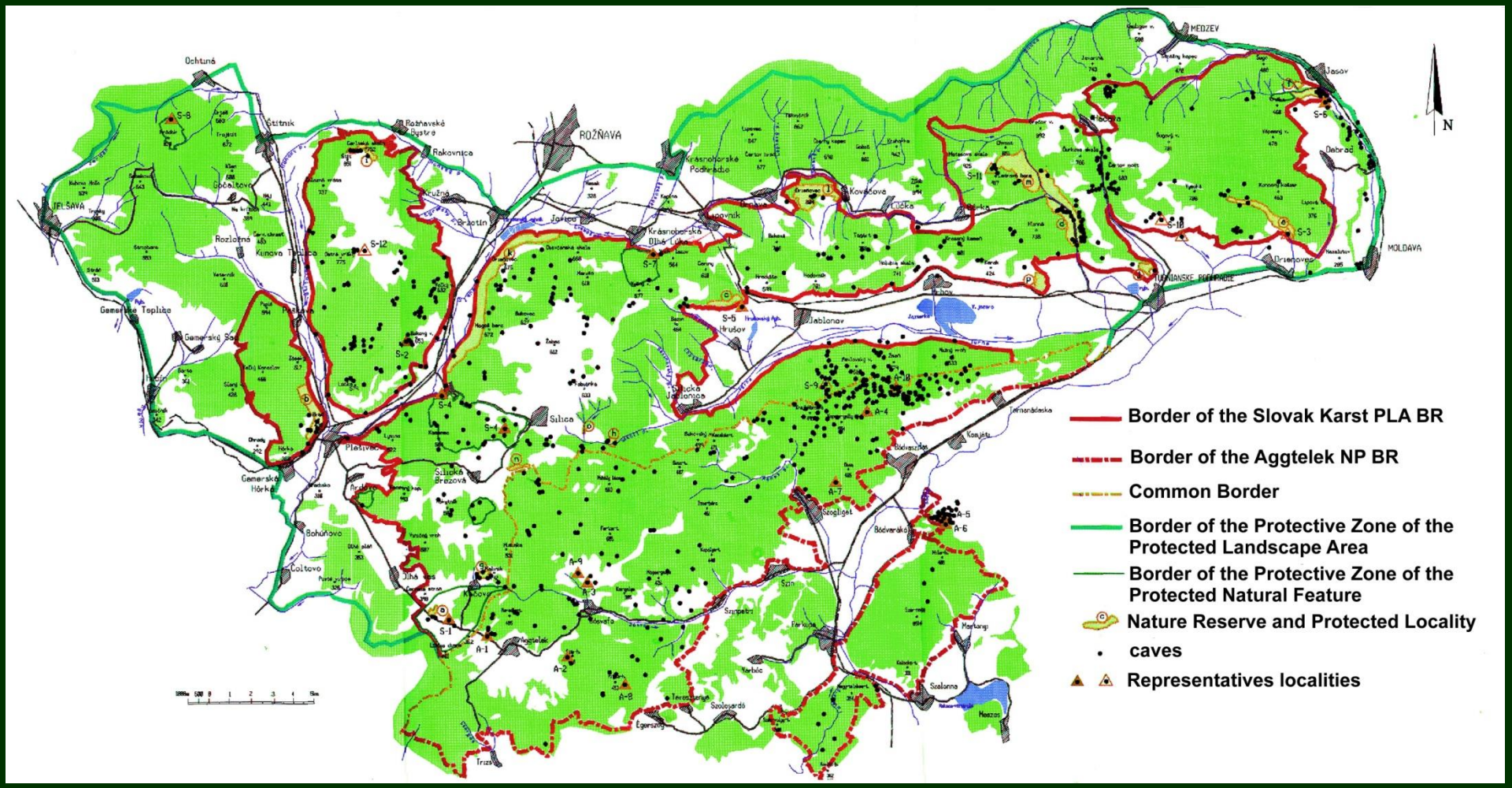
Ochtiná
Štítnik
Rožňavské Bystré
Rakovnica
ROŽŇAVA
Krásnohorské Podhradie
MEDZEV
Jasov
Debrad
Drienovec
MOLDAVA
Kovačova
Lúčka
Krásnohorská Dlhá Lúka
Jablonov
Hrušov
Silica
Plešivec
Gemerská Hôrka
Bohúňovo
Coltovo
Gemerské Teplice
Gemerská Sa
Rozložná
Kunova Teplica
Rejdotín
Jovice
Tornaľa
Tornanádaska
Kenyérmező
Szőgliget
Bódvarákó
Szin
Farkuda
Szalonna
Meszes
Szalonda
Egerszög
Trizs
Martonyi
Kéksó
Nagytelek
Szlatvány
Tornaszentandrás
Szlovata
Jósvafő
Aggtelek
Dlhá Ves
Silická Brezová
Ardovo
Rožňavské Bistré
Krušina
Jovice
Tisovník
Dlhá Lúka
Dlhá Ves
Kéksó
Szőgliget
Bódvarákó
Szalonda
Szalonna
Meszes
Martonyi
Szlovata
Jósvafő
Aggtelek
Szlatvány
Tornaszentandrás
Kenyérmező
Tornanádaska
Konyár
Szin
Farkuda
Egerszög
Trizs
Szalonda
Szalonna
Meszes

Világörökség

- 1995. december 6-án nyilvánították a Világörökség részévé az Aggteleki- és Szlovák-karszt barlangjait.
- 60 000 hektáron elhelyezkedő egységes karsztterület, mely több mint ezer barlangot rejt.
- A mérsékelt övi középhegységi karsztosodásra jellemző minden barlangtípus képviselteti magát.
- Aktív, illetve időszakosan aktív folyóvizes eredetű barlangok (pl.: Baradla 26 km hosszú)
- függőleges aknabarlangok (pl.: Vecsembükki-zsomboly 236 m mély)
- Meleg és langyos vizek keveredésekor fellépő oldóhatás alakította üregrendszerek (Esztramos barlangjai, Ochtinai-aragonitbarlang).

UNITED NATIONS EDUCATIONAL,
SCIENTIFIC AND
CULTURAL ORGANIZATION

CONVENTION CONCERNING THE PROTECTION OF THE WORLD CULTURAL AND NATURAL HERITAGE

The World Heritage Committee has inscribed

the Caves of the Aggtelek Karst and the Slovak Karst

on the World Heritage List

Inscription on this List confirms the exceptional and universal value of a cultural or natural site which requires protection for the benefit of all humanity

DATE OF INSCRIPTION

9 December 1995

DIRECTOR-GENERAL
OF UNESCO

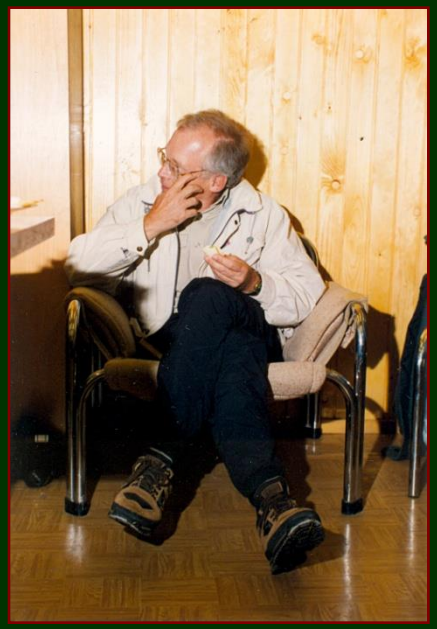

Vecsembükki-zsomboly

Rejtek-zsomboly

Béke-barlang

Aggteleki- és Szlovák-karszt barlangjai

- változatosság
- komplexitás
- érintetlenség

A karszt

a mérsékelt övi középhegységi karsztosodás egyik legkiemelkedőbb és legösszetettebb képviselője

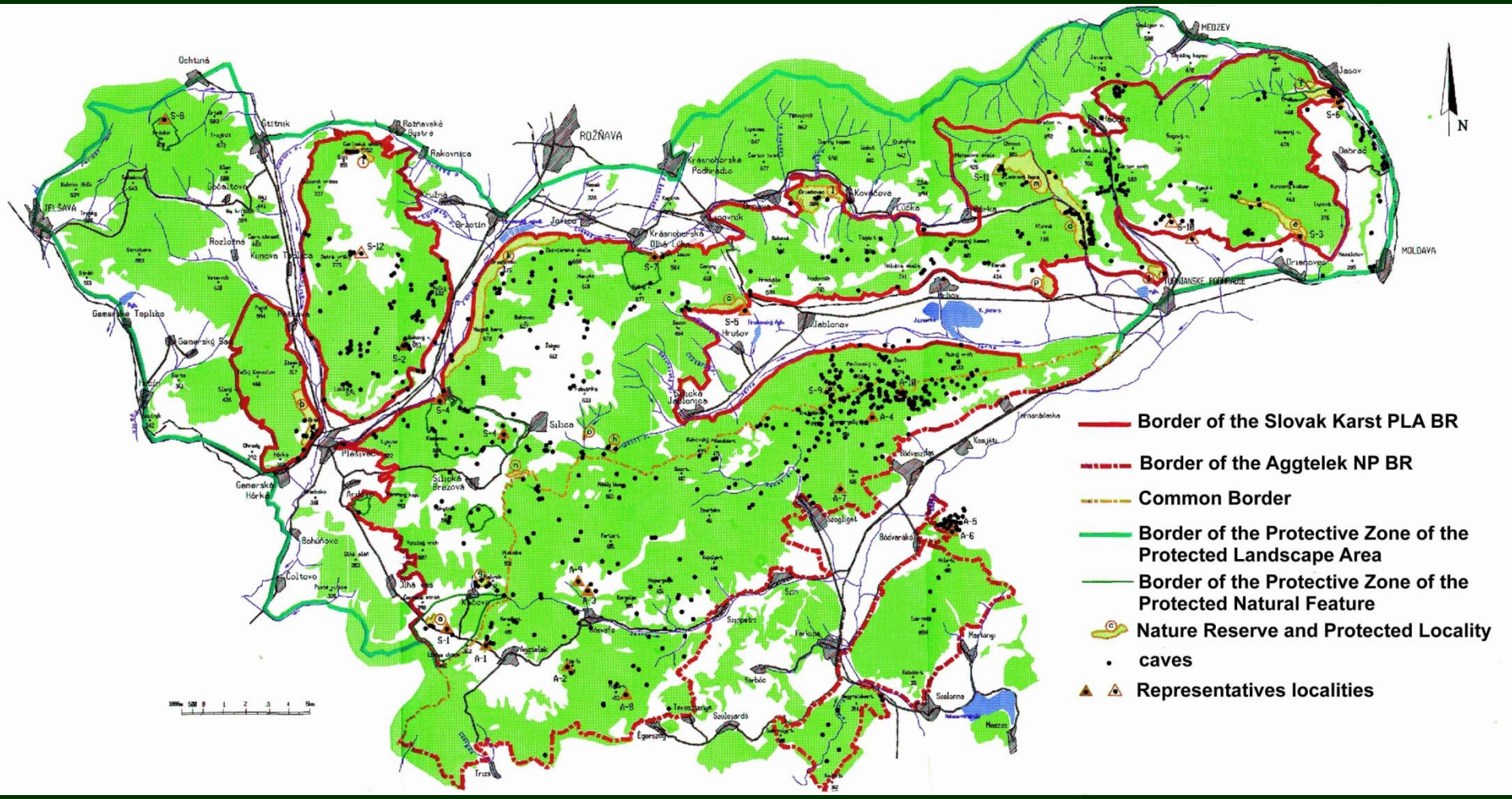

1995-ben: 712 barlang a Szlovák-karszton, 273 az Aggtelei-karszton
2012-ben: 1110 barlang a Szlovák-karszton, 285 az Aggtelei-karszton

A mérsékeltövi középhegységi karsztosodás szinte minden barlangtípusa megtalálható

A mérsékelt égöv leghosszabb cseppkődíszes, aktív patakos barlangja a

Baradla–Domica-barlangrendszer

Baglyok-szakadéka

Vecsembükki-zsomboly

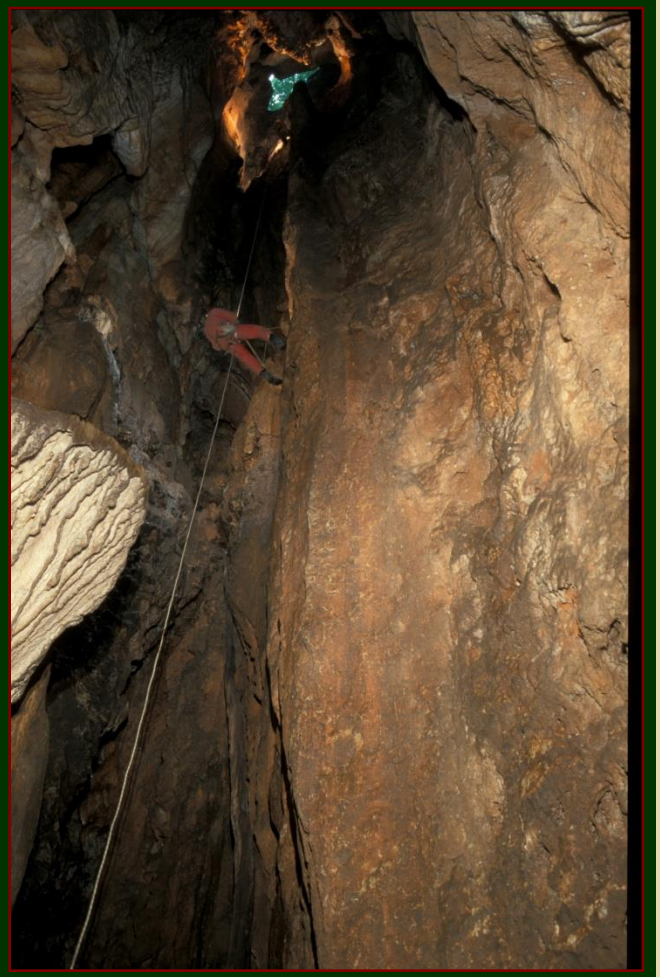

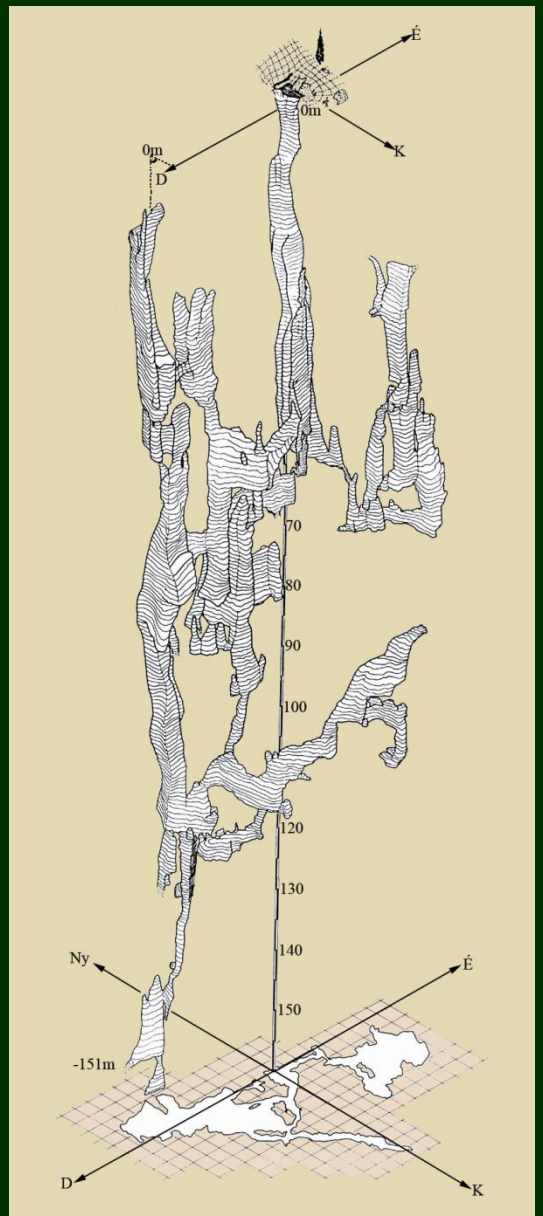

Banán-zsomboly

Rákóczi-barlang

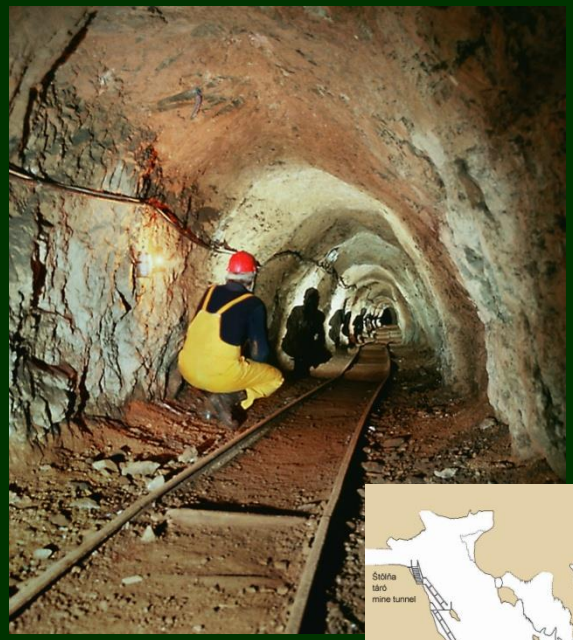

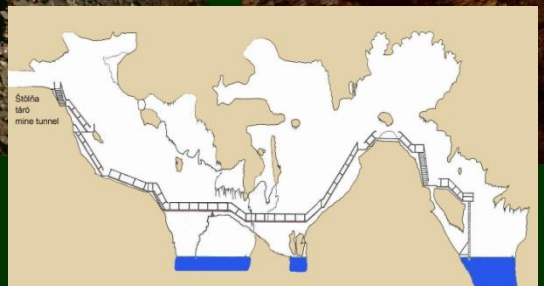

A mérsékelt égöv legalacsonyabban nyíló jégbarlangja a Szilicei-jégbarlang

Oldásformák

Cseppkőképződmények

Barlangi élővilág

FRANC·II·D·G·R·I·S·A·GER·HVN·BOH·REX·A·
S

EZEN MUNKA HATALMAS ELŐ MOZDITÓJÁNAK
NAGY MÉLTÓSÁGÚ REVISNYEI GRÓF REVICZKY ÁDÁM Ő EXCELLENTIÁJÁNAK
AZ AGTELEKI BARLANGNAK TALP ÉS HOSSZÁBA VALÓ ÁLT VÁGÁSA' RAJZOLATJA

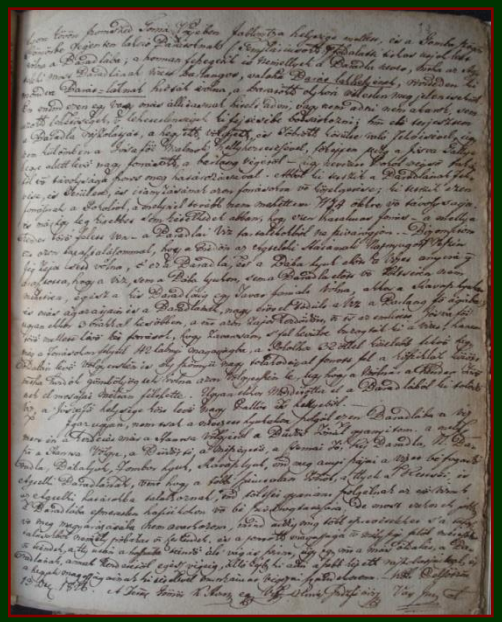

ANTRVM SZILICENSE.
a. introitus spelunca
b. via lapidea
c. via glacialis
d. petra ingens
e. via partis dextræ
f. præcipitiũ sinistræ
g. orificium spelunca
h. spelunca horonda
i. stiria crasta glacialis
k. fornicatũ grassi pavimentũ
l. defilans aqua.

Copia
Ideal Plan
von dem in
GÖMERER COMITTAT
bey
AGTELEK
befindlichen HÖHLE
als A.

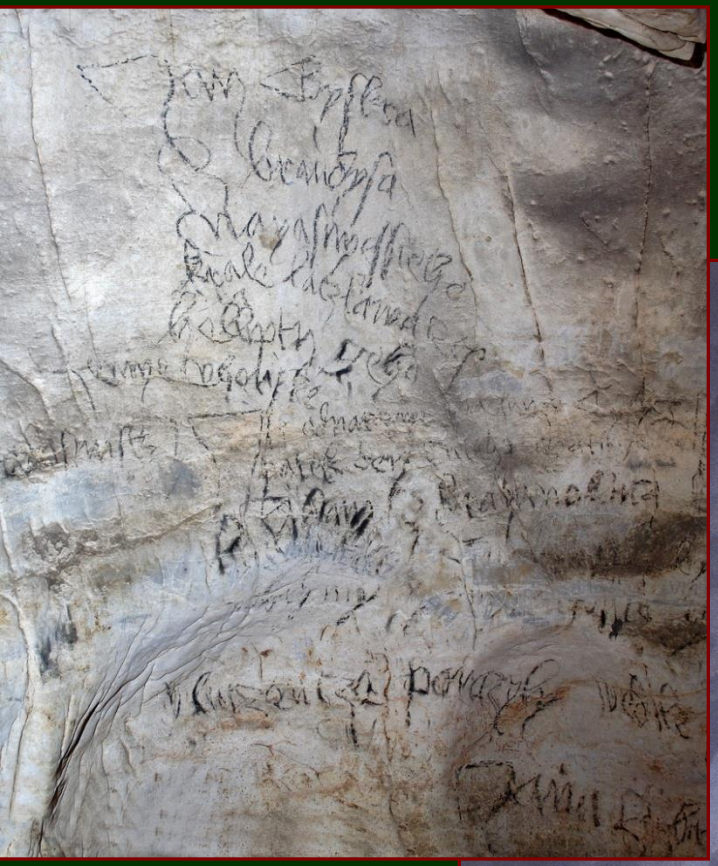

Jászói-barlang

Baradla

Mit kell tudnunk erről a tájról?

Az Aggteleki Nemzeti Park és közvetlen környezete

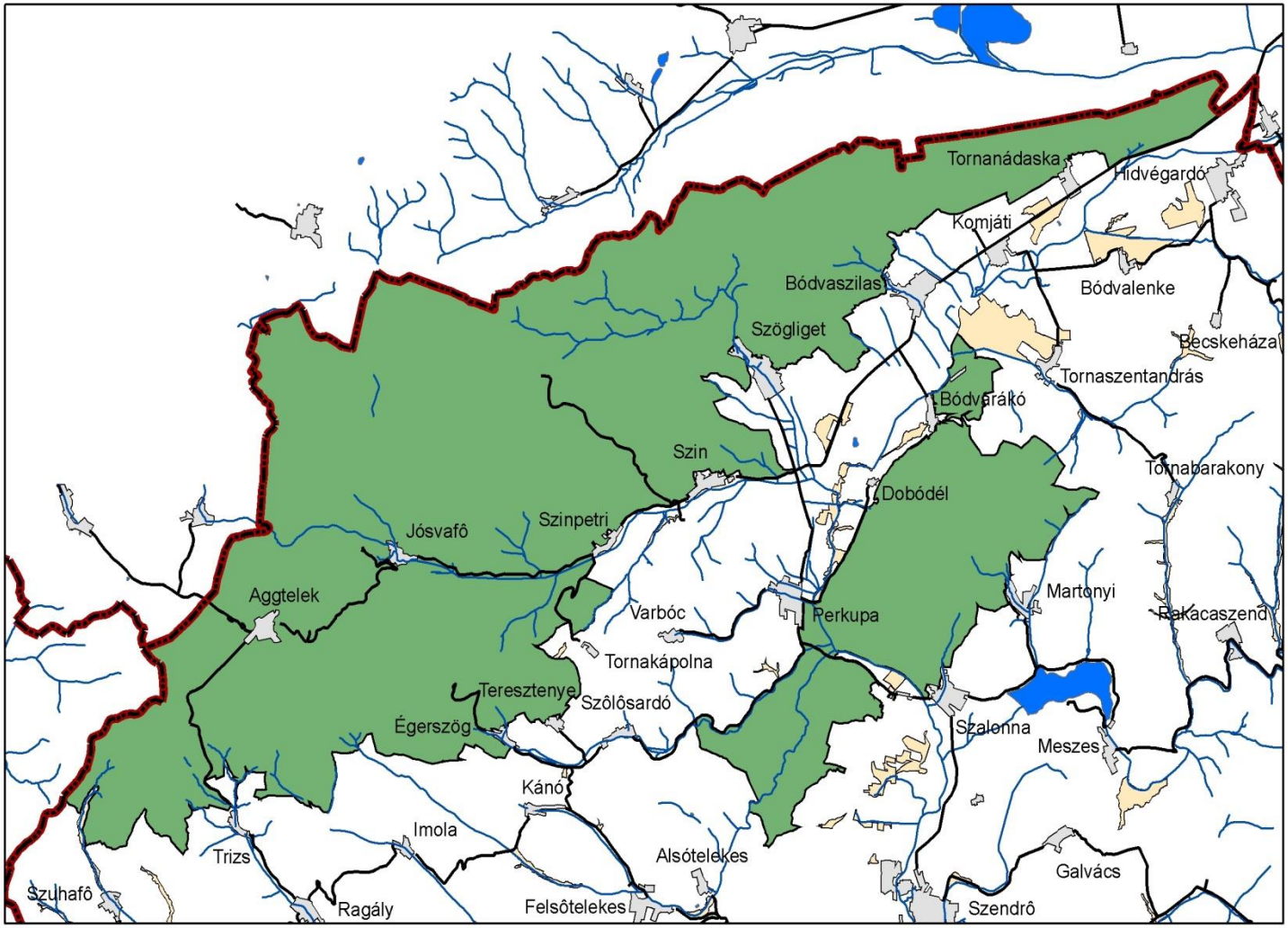

Jelmagyarázat

- Országhatár
- Műút
- Patak
- Település
- Tó
- Nemzeti Park
- Természetvédelmi Terület

N

0 10 20 Km

agyítás - Kicsinyítés * Ablakhoz igazít / Eredeti méret INS=Vízsz. igazítás DEL=Függ. igazítás ESC Kilép 0 m

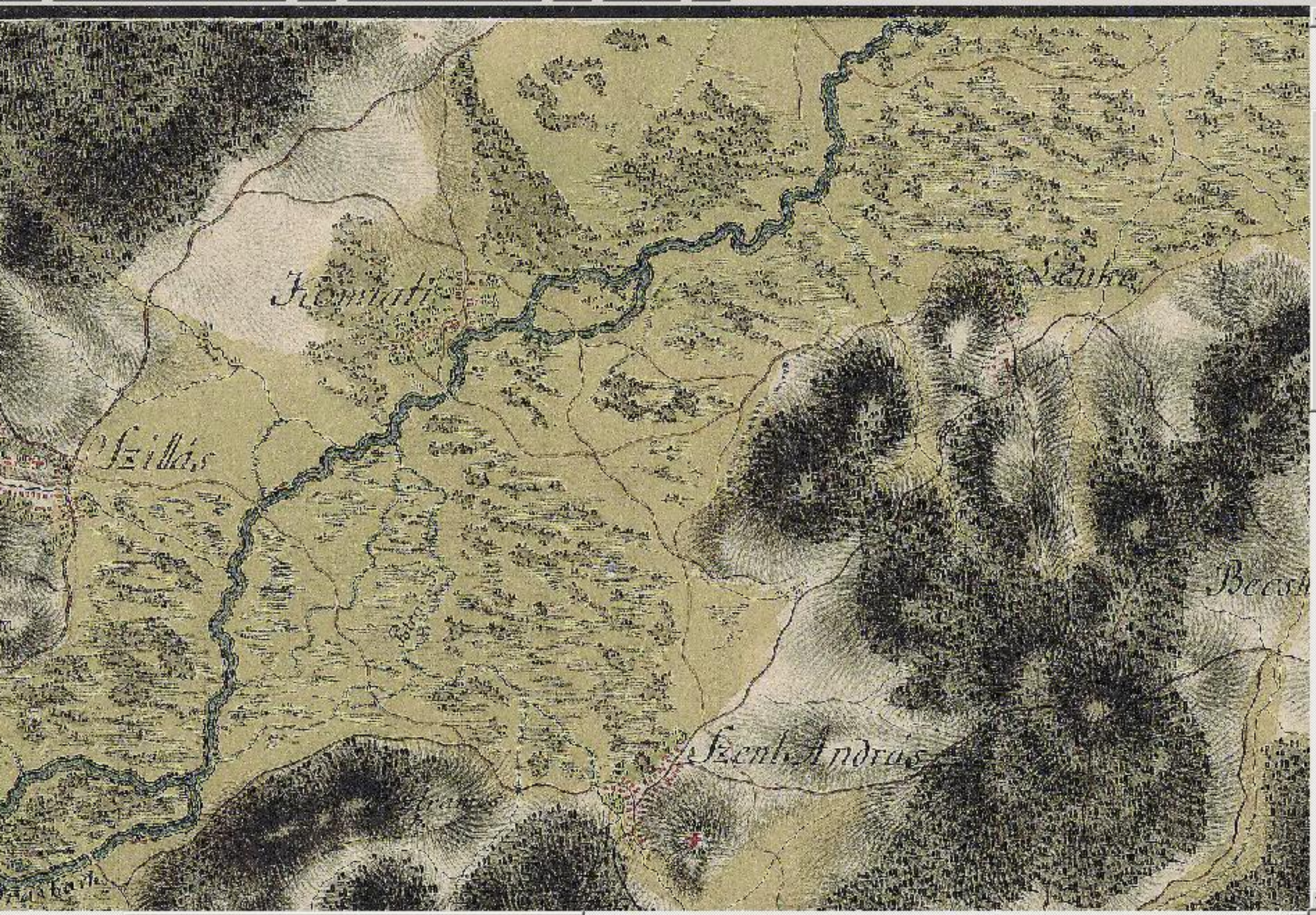

agyítás - Kicsinyítés * Ablakhoz igazít / Eredeti méret INS=Vízsz. igazítás DEL=Függ. igazítás ESC Kilép 0 m

0
2 Kilometers

0
1 Kilometers

Jósvafő környéke
1952 és 2000-ben

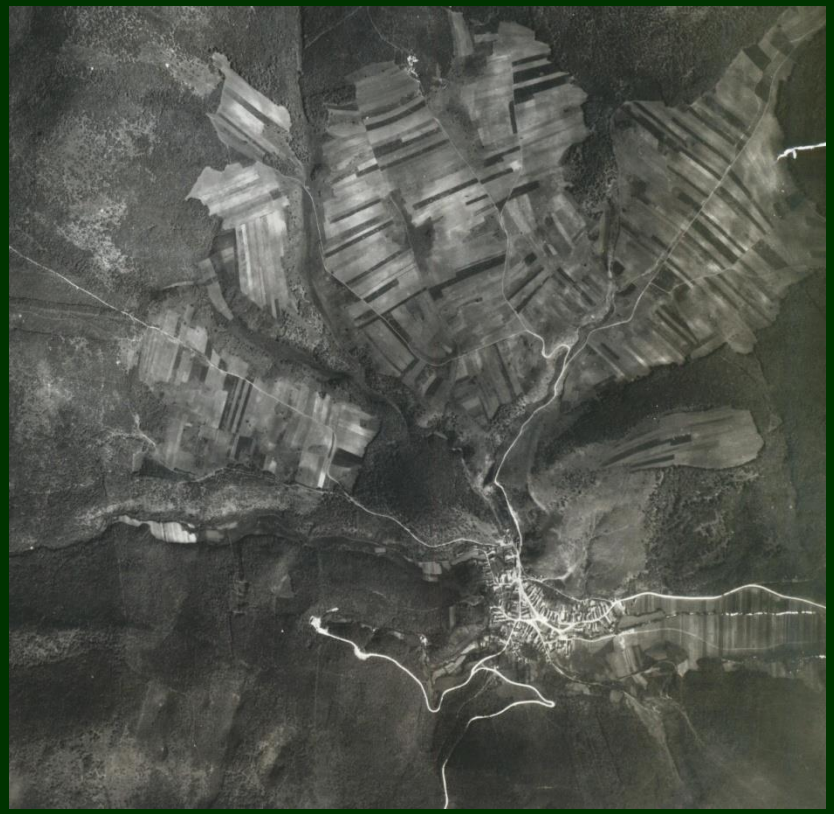

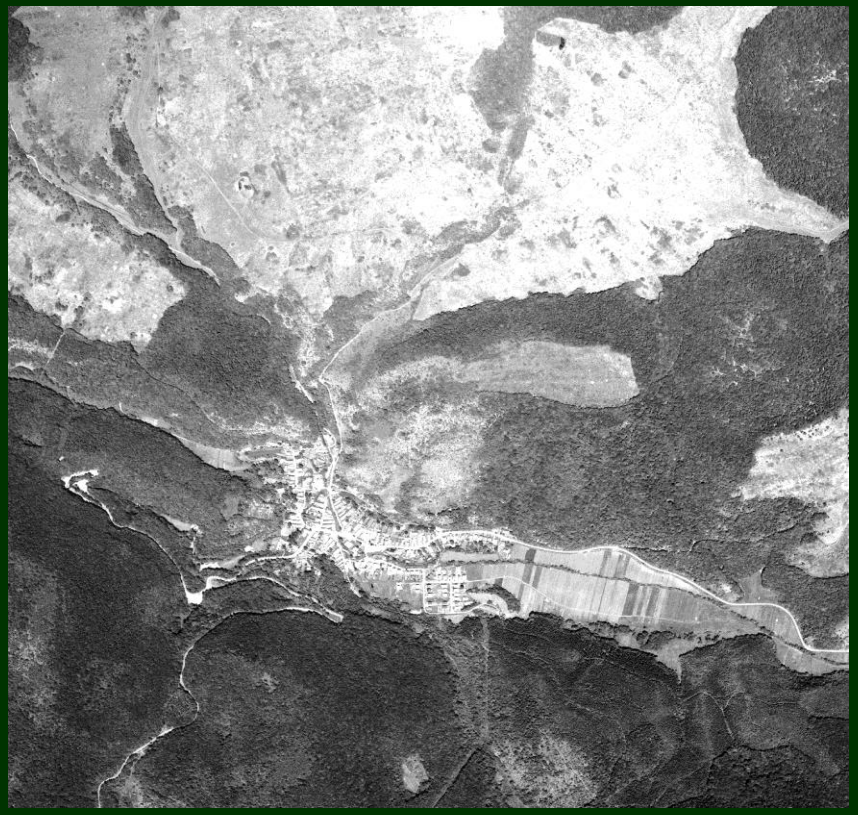

Fertős-tető 1952 és 2000-ben

Természetföldrajzi jellemzés

- döntően triász mészkő alapkőzet
- változatos karsztos felszíni formakincs: fennsíkok, karrmezők, szurdokvölgyek, töbrök, töbörsorok, vakvölgyek, víznyelők
- sekély rendzina talajok, sziklás-köves váztalajok, kevés barna erdőtalaj
- 9,1 °C évi középhőmérséklet, 650-700 mm éves csapadék-összeg
- mérsékelten nedves - kontinentális klíma

Vízrajz

- állandó és időszakos karsztforrások

  (összesen mintegy 90 forrás, legnagyobb vízhozamú közülük a Jósva-forrás)
- állandó és időszakos vízfolyások (Jósva-, Ménes-, Telekes-patak)
- dolinatavak (Vörös-tó, Aggteleki-tó)
- mesterséges völgyzárógátas tavak (Ménes-tó, Tengerszem-tó)

Barlangok

- 285 ismert barlang, közülük 23 fokozottan védett
- a leghosszabb barlang a Baradla-barlang
- a legmélyebb barlang a Vecsembükki-zsomboly
- gyógybarlang: Béke-barlang
- további jelentősebb barlangok:

  Vass Imre-barlang, Rákóczi-barlang, Meteor-barlang, Almási-zsomboly, stb.

Növény- és állatvilág

- **összetetett biogeográfiai kép, fajgazdag élővilág**
- **szubmediterrán, kontinentális, kárpáti flóra- és faunaelemek**
- tornai vértő, kockásliliom, osztrák sárkányfű, kései szegfű, kakasmandikó, boldogasszony papucsa
- kárpáti kék meztelencsiga, fűrészlábú szöcske, bajszos sármány, füleskuvik, urali bagoly, császármadár, haris, farkas, hiúz

IV. Az Aggteleki-karszt vegetáció-térképe

Az Aggteleki-karszt növényzete a karsztos terület rendkívül változatos domborzati viszonyai között, növényföldrajzi határhelyzetben alakult ki, magán viselve a több ezer éves emberi jelenlét nyomait.

Az ember jelentős természetátalakító tevékenysége előtt a terület növényzetét szinte teljesen erdők alkották. Fátlan vagy kevéssé záródott ligetes növényzet csak a meredek sziklás letörésekben, fennsíkok dolomitos gerincein és vízállásos területeken fordulhatott elő.

Az adott magassági szintre jellemző, általános környezeti viszonyok között kifejlődött, úgynevezett klímazonális társulásoktól jelentősen eltérő növényegyütteseket is megfigyelhetünk. Ezek létrejötte a helyi mezo- és mikroklímának, az eltérő alapkőzetnek és sajátságos talajtani adottságoknak köszönhető.

Az ember tevékenységével jelentősen megváltoztatta a térség növényzetének képét. A környező falvak lakosságának megélhetését az állattartás, mészégetés, szénégetés, fakitermelés és kisebb mértékben a földművelés biztosította. A kaszálók, a legelők és a földművelésre alkalmas területek kialakításához, az épületfa és tűzfa kitermeléséhez fakitermelésre volt szükség. Ily módon nagymértékben átalakult a térség erdeinek szerkezete, valamint jelentős kiterjedésűek azok a másodlagos növénytársulások – száraz rétek, kaszálók, sztyepprétek, borókások és csarabosok –, melyek az irtások helyén alakultak ki.

Karsztbokorerdő és sziklagyep alkotta mozaikos élőhely

Sziklagyep ősz közepével

A karszthidak patakjait ligetek kísérik

Szelvényen kitörés

Bükkös-völgyi vízes élőhelyek

Árvaklánhajas sztyepprét

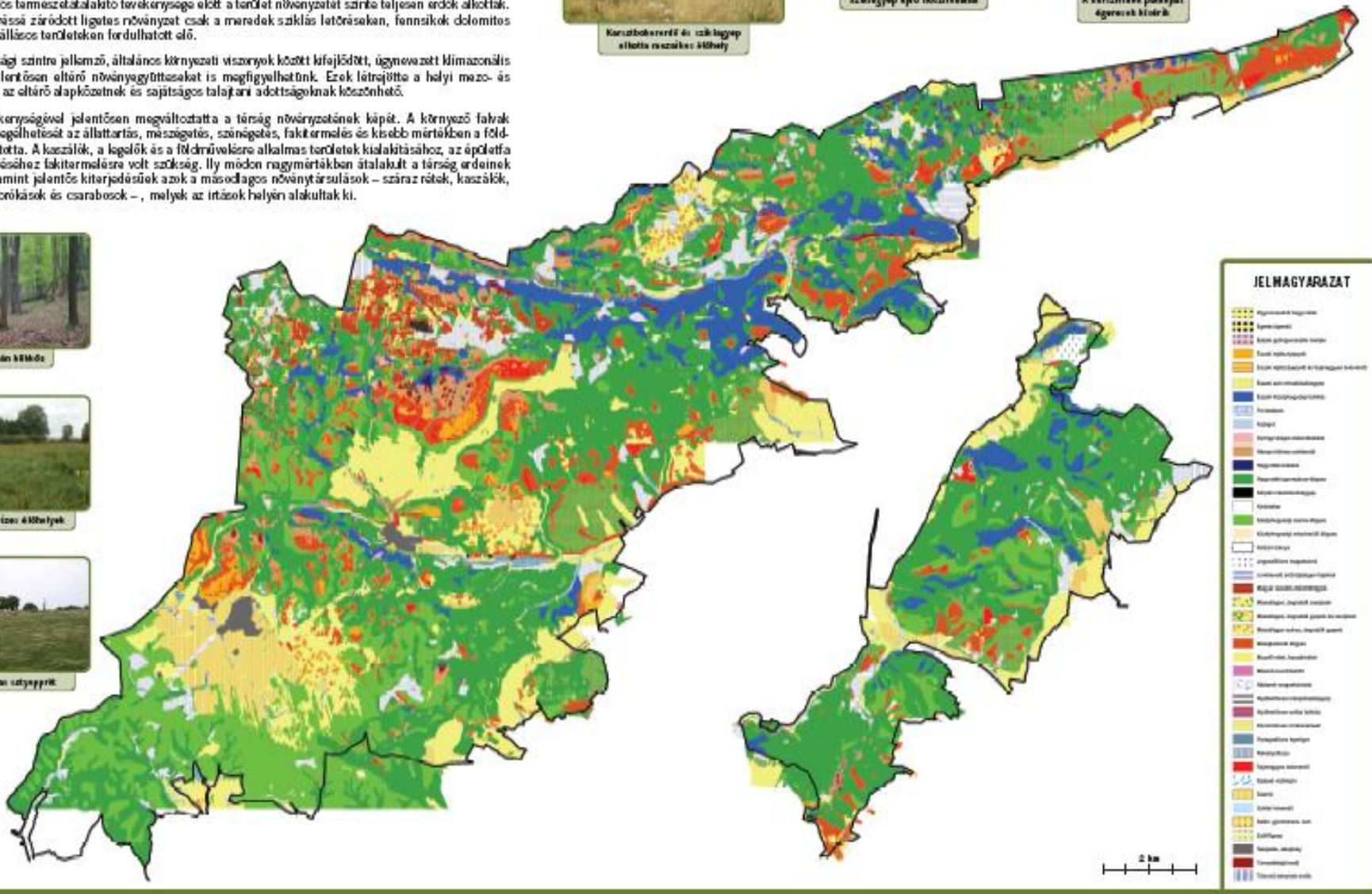

Összetetett biogeográfiai kép, fajgazdag élővilág:

1. Földrajzi helyzet
2. Biogeográfiai határhelyzet
3. Domborzat tagoltsága
4. Évezredes extenzív használat: művelt és nem művelt területek mozaikja
5. A felhagyott, korábban művelt területeken elindult szukcesszió különböző stádiumai együtt jelennek meg.

Tájszerkezet, növénytakaró

- erdős táj, a terület 77,1 %-a erdő művelési ágú
- kiterjedt, évszázados múltú gyep-erdő mozaik
- művelt gyepek (kaszálók, legelők)
- felhagyott, becserjésedő-beerdősödő gyepek
- az egykori szántók zöme már évtizedek óta gyep
- 2 település (Aggtelek, Jósvafő) belterülete

Művelési ág	Terület (ha)	Területarány (%)
Szántó	1048,4	5,2
Gyep	2764,7	13,7
Kert	43,9	0,2
Szőlő	2,7	0,1
Gyümölcsös	78,0	0,4
Erdő	15568,8	77,1
Kivett	680,9	3,3
Összesen	**20187,4**	**100,0**

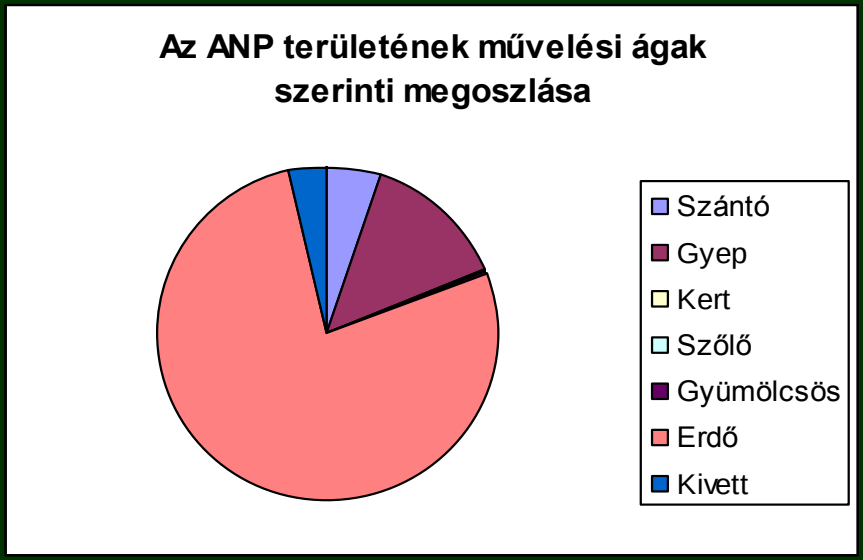

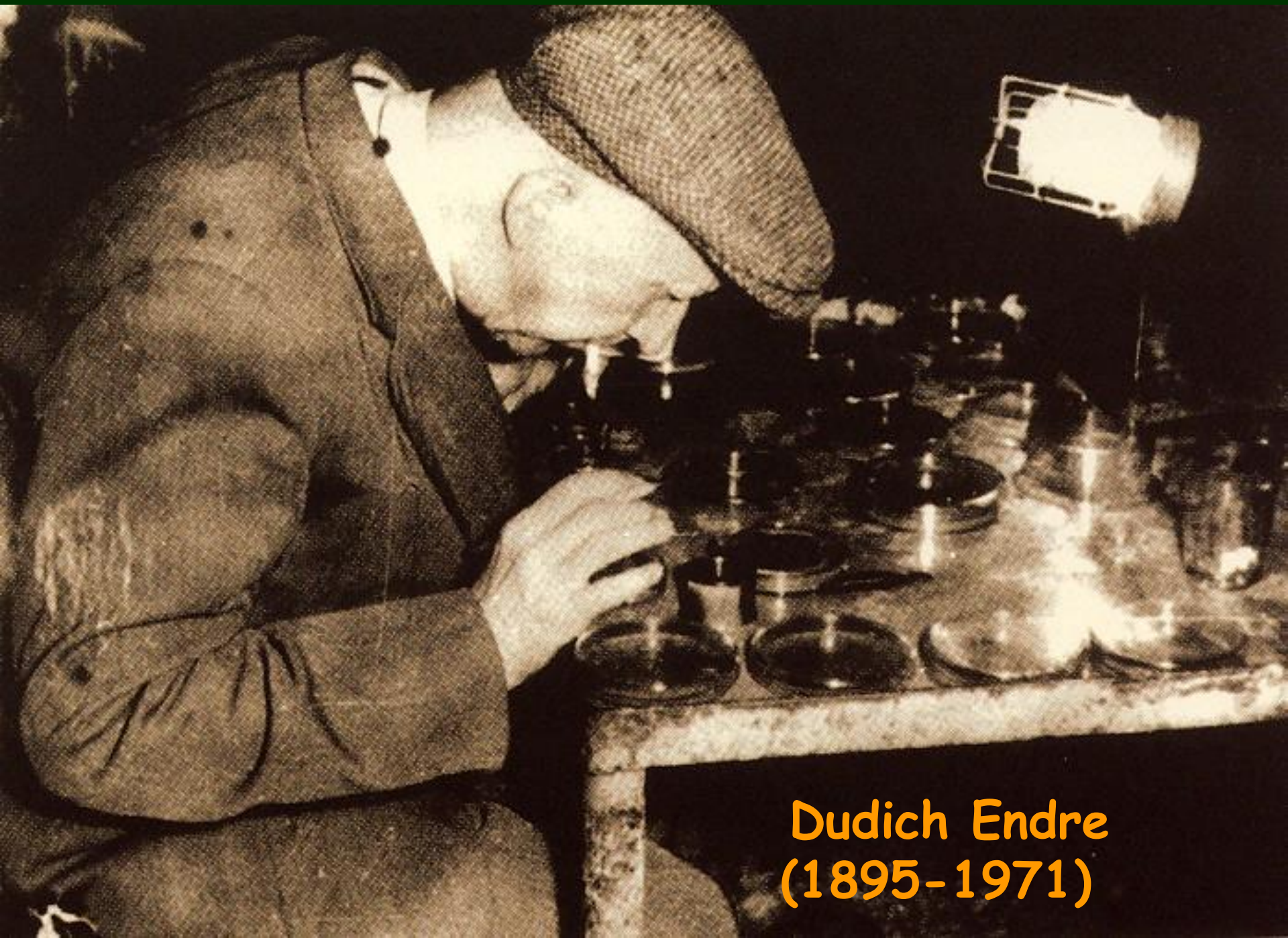
Dudich Endre
(1895-1971)

A Baradla-barlang teljes vízgyűjtő területét 2001-ben Ramsari területté nyilvánították.

Nemzetközi jelentőségű vizes élőhely:

- Számos ritka, veszélyeztetett és bennszülött állatfaj élőhelye
- Kiemelkedő jelentőségű kutatási helyszín
- Kiterjedt föld alatti vízkészlet
- Rendkívül érzékeny terület

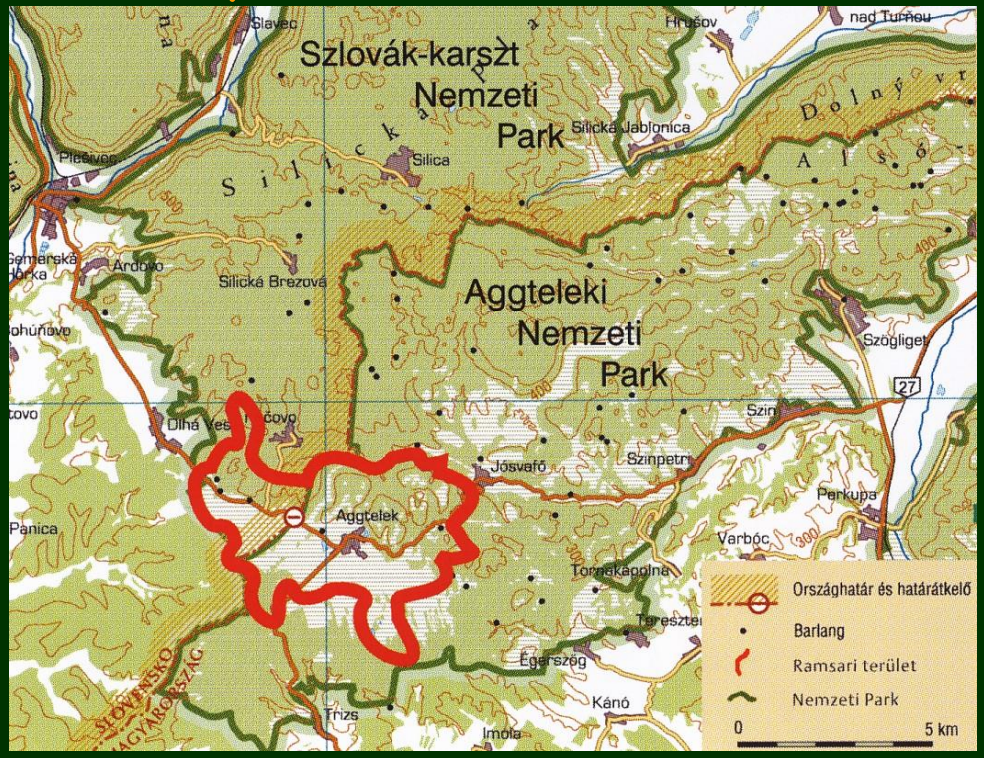

szemercsés vakászka (*Mesoniscus graniger*)

aggteleki vakbolharák (*Niphargus aggtelekiensis*)

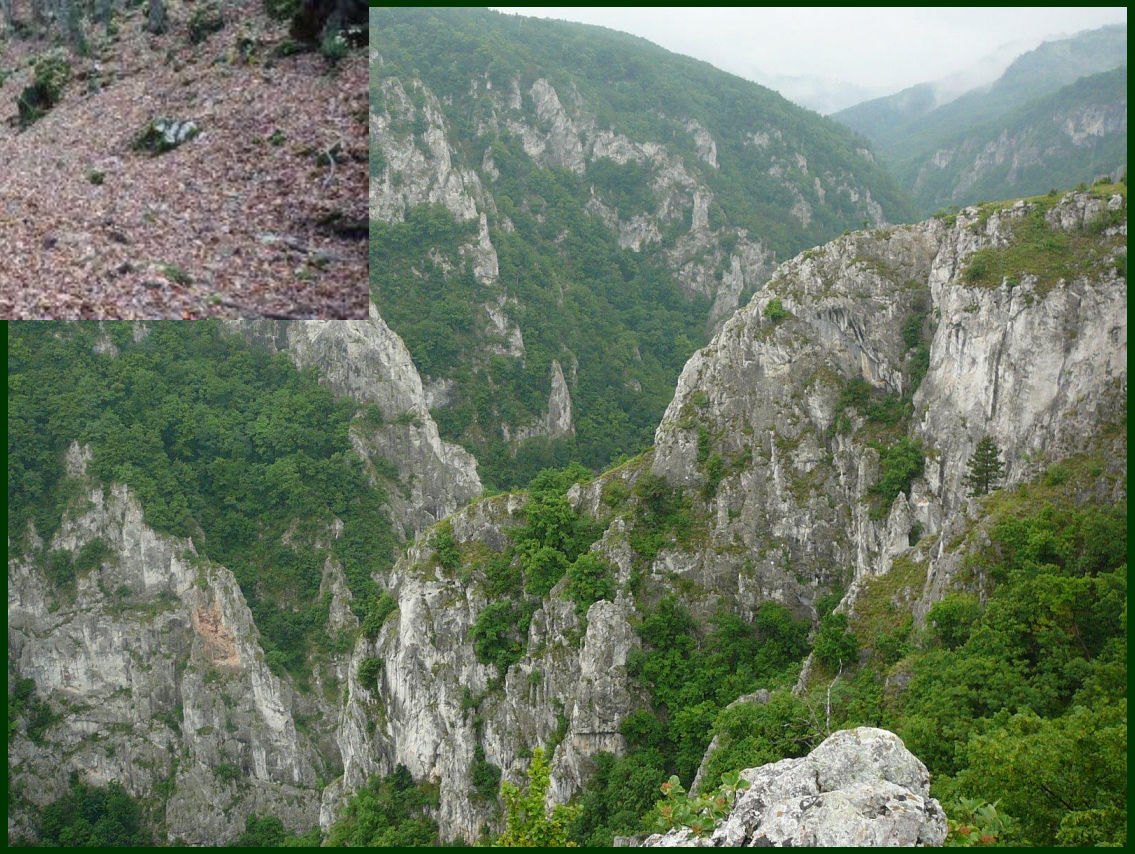

© REMO SAVISAAR 2009

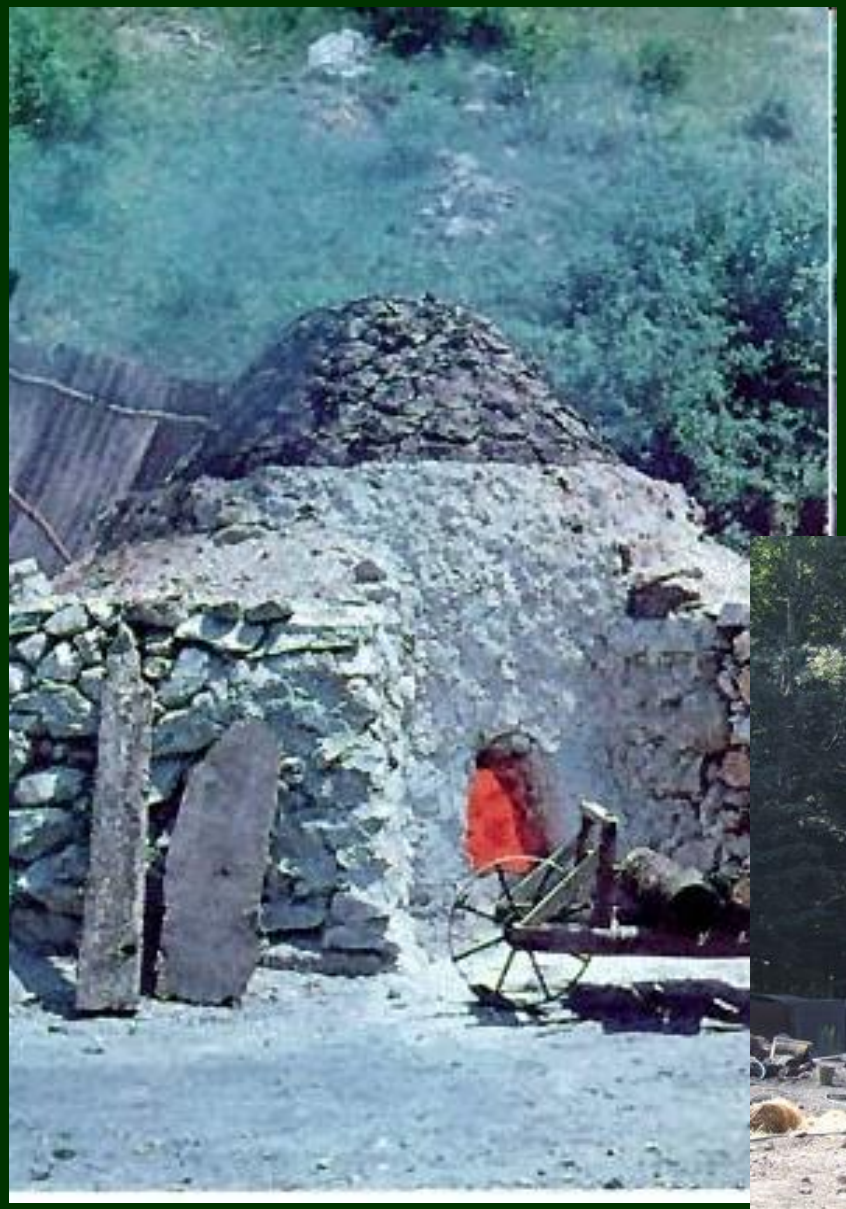

© TERRA Alapítvány - www.terra.hu

© Viktor Virók

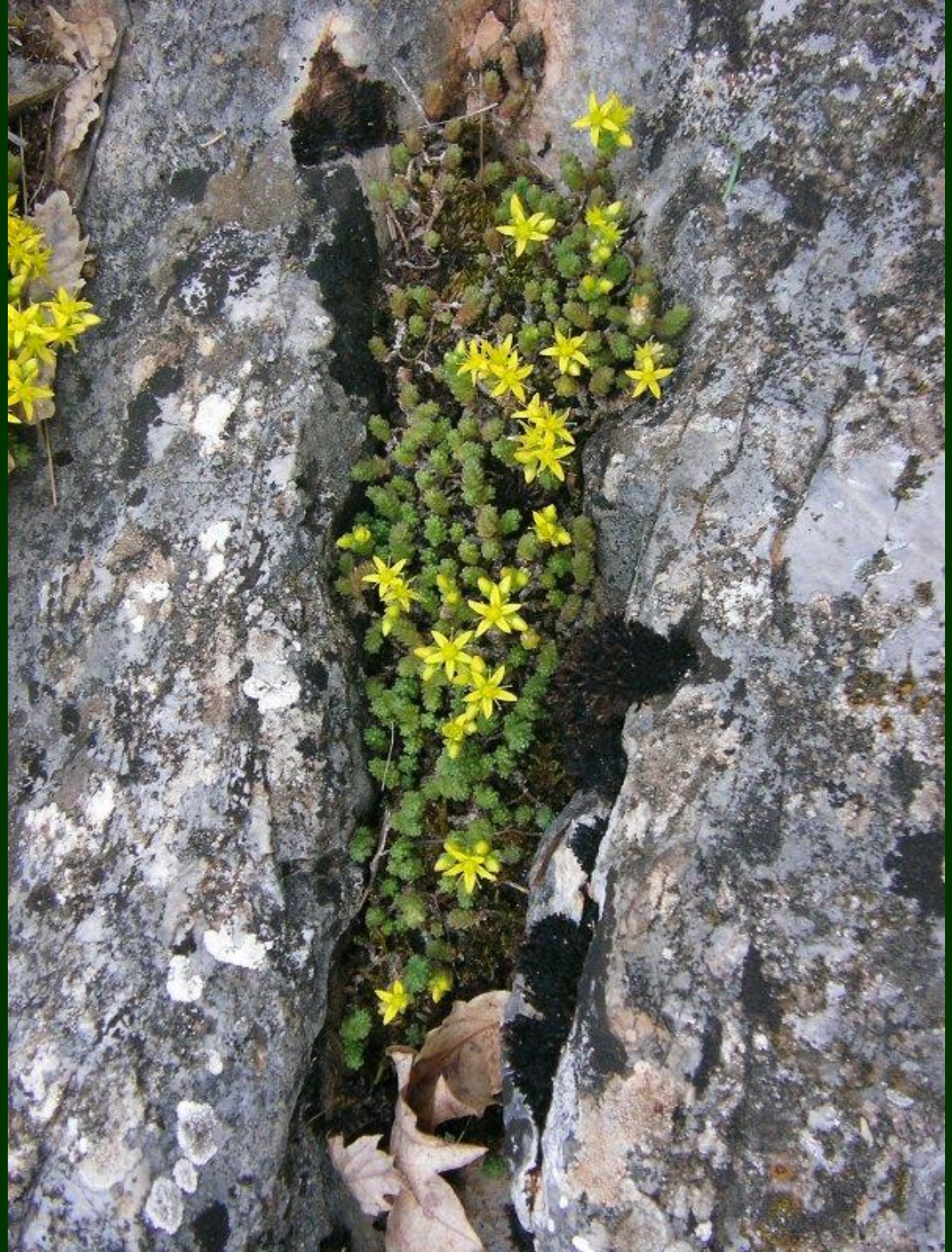

cosmin

Tiszai ingola

EZT A MÁZAT A KÁPÓLNAI RÉF. SZ.
PRED. T. T. LOVAS ISTVÁN UR. IDEJÉben.
Mester Emberek álta
YUNK. ENGEDELMÉ ból. a SZ. ARDAI. A. EKK. AKKORI
N. HUBAŸ SÁNDOR és MADARÁSZ ISTVÁN. ASZ. talos
DITSÖSSÉGÉRE. Ildik FERENTZ FELS. KIRÁL
ÚJONNAN. ÉPITTETE. 1802. Eszben.

AGGTELEKI NEMZETI PARK